

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 159 (3321) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Eddig nincs kézzelfogható eredménye a nagy szovjet támadásnak

Allandóan új erők bevetésével igyekeznek kieroszakolni az áttörést — Megakadályozták a tengely erői a brit 8-ik hadsereg Catania felé irányuló áttörést

Hadiállapotot rendeltek el több olasz tartományban

Az egész keresztény világ megdöbbenéssel vette tudomásul, hogy az angol-szász repülők támadást intéztek Róma ellen és bombákkal eltalálták a falakon kívüli Szent Lőrinc templomot is. Több bomba hullott a Campo Verano nagy temetőre is.

Róma bombázásának kérdése már többször szerepelt nemzetközi sajtó-vitákban. Legutóbb angol és amerikai újságok emelték fel szavukat amellett, hogy a repülők ne kímélik Rómát sem és támadják meg katonai célpontjait. Olasz részről nem mulasztották el rámutatni arra, hogy Róma nyílt város s ami katonai célpontnak számíthatna — pályaudvar, kaszárnya, repülőtér, rádió-állomás — az mind templomok, pótolhatatlan műemlékek közvetlen közelségében fekszik. A Szentatyát magát is többször rá akarták bírni arra, hogy hagyja el Rómát, illetve a Vatikánvárost, hogy a még meglévő kevés aggályukat is eloszthassák. Nem a Szentatya iránti szeretetből, hanem a világ katolikusainak érzékenysége miatt. Ez az igyekezet azonban csúfos kudarcot vallott. Az angol-szász kalmárlelkület ez izben is tapasztalhatta, hogy mennyivel több a szellem, a lélek a nyers anyagi erőnél. A Szentatya még a pápák szokásos nyári üdülőhelyére, Castel Gandolfóra sem utazott ki. Ellenben azt kijelentette, hogy mindennap Róma más és más templomában fog szentmisét mondani.

Amikor legutóbb angol-szász részről ismét felvetették Róma bombázásának kérdését, tudnivaló volt, hogy a terv megvalósítása nem sokáig várat magára. Igérhettek bármit a Szentatyának, biztosíthatták bármiről. Az az erkölcsi nihilizmus, az az utilitarista szellem, amelyből az egész angolszász világ táplálkozik, nem ismer adott szót, nem ismer erkölcsi korlátokat, lelkiismeret-furdalást. Ez most már a napnál is világosabban áll előtűnik. Annak a bombának a fénye, amely a „San Lorenzo fuori le mura” sokévszázados mennyezetét beszakította, másfélvezredes oszlopait rombadöntötte, rávilágított arra a hihetetlen képmutatásra, amely az egész angolszász világot jellemzi.

Nem kell bizonyítani azt, hogy Rómát nem lehet bombázni anélkül, hogy minden négyzetméteren pótolhatatlan kultúrtértek ne pusztuljon el. Bárhova esik le a bomba, mindenütt templomot, vagy műemléket talál el. Hiszen az egész Róma egy nagy műemlék. Csak rá kell nézni a térképre. A nagy állomás — Stazione Termini — közvetlen szomszédságában van a Santa Maria dei Angeli, régi római császári fürdők alapjain épült hatalmas templom. De nincs messze

innen a Santa Maria Maggiore sem. A teherpályaudvar közelében van a San Lorenzo fuori le mura őskeresztény bazilika, mellette a nagy temető, a Campo Verano. De nincs messze innen a Laterán-palota és a lateráni bazilika, mindkettő pápai épület. Ha a Trastevere állomását bombázzák, akkor nem kerülhetik el a Monte Verdét sem, már pedig itt sok pápai épület van. De nincs messze innen a Vatikán sem. Már most képzeljük el, hogy mi történne, ha egy „elhízázott” bomba a Vatikán területére esne. Isten őrizzen még a gondolatától is, hogy a pápai épületekre, vagy a Szent Péter bazilikára! Az eddigiekből ítélve, talán sajnálkozó jegyzéket továbbítanának a Szentszéknek. Olyan hangnemből, amelyben a történelmi gyökök nélkül hatalmaskodó amerikai lelkiület tud. Még emlékezzünk arra, amikor Roosevelt „kedves öreg barátomnak” titulálta a Szentatyát.

Róma bombázásának ténye döbbenet-

te rá a fenyegető veszedelemre azokat is, akik eddig kételkedtek az angolszász hadviselés és általában az angolszász célok kultúrellenességében. Róma bombázásának fénye lebbentette fel a fátylat a kilátásokra abban az esetben, ha az alvilág győzedelmeskedhetné az igazság felett. Történelmi erők dolgoznak a mai nagy mérkőzésben s ezek a történelmi erők ma már világosan megkülönböztethetők. Rómára nem dobhat bombát az igazság képviselője. A San Lorenzot nem érheti annak bombája, aki jogért, igazságért, szabadságért, életért küzd. Templomok pusztulnak el, pótolhatatlan kultúrtértek tűnnek el a föld színéről, akár csak Szovjetországban. Ha eddig csak a szövetség révén tartottuk egy frontnak a szovjet-angolszász közösséget, Róma bombázása után elmondhatjuk, hogy minden tekintetben egyek. Nincs különbség London, Washington és Moszkva között, csak esetleg a módszerekben.

Kudarcba fúlt az Orel bekerítésére irányuló szovjet kísérlet

Berlini értesülés szerint a keleti harctéren a heves szovjet támadótevékenység továbbra is kifejlődében van. Az egész arcvonal megelevenedett. A harcok súlypontja továbbra is Bjelgorod és Orel környékén van. A Szovjet támadásnak eddig sincsen kézzelfogható eredménye. A szovjet hadvezetésnek az a kísérlete, hogy Orelt nyugatról bekerítse, teljesen kudarcba fulladt. A Szovjet állandóan új erők bevetésével igyekeznek kieroszakolni az áttörést.

Berlinből jelentik: (B. T.) A szicíliai harcokkal kapcsolatban megállapítják, hogy a legutóbbi 24 órában a tengely csapatainak sikerült a brit 8-ik hadsereg Catania felé irányuló áttörési kísérleteit a várostól délkeletre lévő állásban megakadályozni. Egyébként a tengelycsapatok fokozták ellenállásukat. Hír szerint a szicíliai harcok központja most Enna vidékén van. Enna mintegy földrajzi központja Szicíliaának és nagy jelentősége van abból a szempontból, hogy innen ágaznak el az utak és a vasutak a partvidék felé.

Rómából jelentik: (MTI) A hétfői olasz hivatalos lap rendeletét közöl, amely szerint több olasz tartományban azonnal elrendelték a hadiállapotot.

Fokozódott a polgári mozgósítás Olaszországban

Berlinből jelentik: (B. T.) Katonai körökben megerősítik, hogy a Szovjet még sohasem használt fel olyan sok hadianyagot, mint amennyit mostani támadásánál. Az ellenséges csapatokkal szemben a németek nagy elhárító csapatát folytatnak. A szovjetcsapatok élén elitcsapatok haladnak — mondják Berlinben.

Berlinből jelentik: (B. T.) Eisenhower tábornok főhadiszállásáról jelentik, hogy a brit kötelékek csupán 3 kilométerre vannak Catania előtt. A Hermann Göring hadosztály ellenállása Cataniától délre rendkívül heves. A kanadai csapatoknak sikerült Piazza Parmelint

megszállni. Milánóból jelentik: (B. T.) A legutóbbi katonai események hatása alatt a polgári mozgósítás Olaszországban erősen fokozódott. Haladéktalanul behívják az 1922 és 27 közötti korosztályok még rendelkezésre álló munkaerőit kötelező munka végzésére.

Rómából jelentik: (MTI) Olasz torpedóvető naszádok július 17-én éjjel Siracusa és Augusta között elsüllyesztettek egy 10.000 tonnás kereskedelmi hajót. Utána valamennyien visszatértek kikötőjükbe.

Tokióból jelentik: (MTI) Uj-Georgiában japán csapatok felmorzsolták egy

amerikai gépesített egységet.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az amerikai légierők főhadiszállása Hadijelentésében megemlíti, hogy az amerikai nehézbombázók 350 tonna bombát dobtak az Örök Városra. A jelentésben az is olvasható, hogy a bombázott terület 4 mérföldre van a Vatikán Várostól.

Zürichből jelentik: (B. T.) Róma bombázásával kapcsolatban az egyik svájci lap jelentése szerint mértékadó londoni helyen kijelentették, hogy ezt a szövetségesek ismételt és világosan kijelentették. Sem Churchill, sem Eden nem hagyott kétséget afelől, hogy a szövetségesek nem késlekednek Rómát megtámadni, ha katonai szempontból tanácsosnak látják. Londonban kijelentették, hogy a Róma elleni támadást gondosan előkészítették. Ehhez az előkészítéshez tartozik a brit légierő egyik szóvivőjének az a kijelentése, hogy Rómát bombázni fogják még akkor is, ha fennáll a lehetősége a történelmi épületek megsérülésének.

Bombatalálat érte a Szentatya szüleinek sirböltjét is

Rómából jelentik: (MTI) Vatikánvárosból jelentik, hogy a Szentatya hétfőn is elvégezte az előre bejelentett magánkihallgatásokat. Több személyt is fogadott és a fogadás közben bekevert kezett légiriadó alatt a résztvevők a Vatikánban maradtak.

Rómából jelentik: (MTI) A keddi reggeli olasz lapok a bombázás egyes részleteivel kapcsolatban megállapítják, hogy iskolákat, valamint magánlakásokat is eltaláltak. Az egyik munkánegyedben géppuskával tüzeltek asszonyokra és gyermekekre.

Rómából jelentik: (MTI) A Popolo di Roma jelenti: Hétfőn délelőtt az ellenséges bombázás alatt hősi halált halt kötelességének teljesítése során Hanzon tábornok, az olasz királyi csendőrség főparancsnoka. A lap jelenti továbbá, hogy a hétfői bombázás alatt Biz-zichini neves olasz író házáat is szétrombolta egy bomba. Az író maga is meghalt. A Messagero jelentése szerint a veranói temetőben bombatalálat érte a Pacelli-család sirböltjét és kápolnáját. Ebben a sirböltben nyugszanak a pápa szülei.

Róma. (MTI.) A keddi reggeli római sajtó a hétfői ellenséges légitámadás hatása alatt áll. A Messagero megállapítja, eddig azért nem bombázták Rómát az ellenséges repülők, mert az angolszászok ezzel a propagandafogással akartak látni az olasz népre. Mint a lap megállapítja, a Szentatya a háború kitérése óta először hagyta el a Vatikánt és mély szomorúsággal állapította meg a kárt, amelyet az angolszászok okoztak. A Popolo di Roma különösen találja, hogy éppen a Vatikánvárosához tartozó bazilikát találták el az ellenséges repülők, holott Roosevelt a Szentatyához intézett üzenetében különösen kiemelte, hogy a bombatámadások során a vallási szertartásra rendelt épületeket meg fogják kímélni.

Fanatikusok és haszonlesők a kommunista világban

Ukrán gyógyszerész beszél a szovjet igazi arcáról

Valahol Oroszországban.

Nagyon sok értékes órát töltöttem el Vinnizan egy hetvenesztendős ukrán gyógyszerész társaságában, aki már csak a bélyegeinek és emlékeinek élt hosszú évek óta. Ismerettségemet a bélyeggyűjtésnek köszönhetem. Szovjet-bélyeget akartam barátainak szerezni. Így kerültem el a Hlibna-utcában Vlado Kapusin gyógyszerészhez. — Reszkető örömmel nézte az újabb magyar bélyegeket és cserébe sok orosz bélyeget kaptam. Értelmes öreg ur volt, elhatározta, hogy összeharátkosom vele, bizonyára sok érdekeseget tud mesélni életéről és a „Szovjet paradicsomról”. Szegényes, egyszerű lakásban beszélgettünk az élményeiről és a szovjet viszonyokról.

A „vezetőség”

— Milyen volt a vezetőség, gospodin? — kérdeztem.

Megocillan a szeme, észrevettem, hogy olyan kérdést intéztem hozzá, amiről szívesen beszél.

— Két részre kell osztani a szovjet vezetőit — mondta — a fanatikusok és a haszonlesők táborára. Az előbbieknél hittek Marx tanának diadalában, meg voltak győződve, hogy ha megvalósítják Oroszországban a kommunizmust, nem lesz nyomor, nem lesz éhez ember. Ebbe a táborba nagyon sok tanult ember is tartozott, akik gondolkodtak a cari kormányzat viselkedésén. Ezek észrevették a muzsokok éhezé tőmegét, és egész életüket annak szentelték, hogy a népen ösztönösen segítsenek. A sikertelenség első sorban magában a kommunizmusban, illetve az „eszmében” rejlő alapvető hibának tulajdonítható.

— Amikor 1917-ben, az addig csak a földalatti és rejtékhelyeken bujkáló kommunista szervezet a nyilvánosság elé lépett, és hangzatos jelszavakkal egy új, boldog Oroszországot kezdett hirdetni, amikor a munkástimegeket azzal szédítették, hogy új földi paradicsomot, az u. n. „Szovjet paradicsomot” igérték, megrendült az arcvonal, otonlott haza a sok orosz katoná, hogy ki ne maradjon az uraktól elvett javak és birtokok ezéresztéséből.

A gyűlölet felébresztése

Ime, a romboló propaganda azt a réteget mértelyezte meg, amelyiknek a légszilárdabbnak kellett volna lennie, a hadsereget — gondoltam magamban — de nem zavartam az öreg elbeszélését közbeszólással.

— Logikus volt — folytatta gyógyszerész barátom — a szocializmus a proletárok szemében az „üdvözítő tan” volt a megváltás minden nyomortól és nincstelenségtől; pedig a valóságban nem volt egyéb, mint felforgatás, a gyűlölet felébresztése. Ezeknél a szavaknál felemelte hangját, s úgy állt

**Hirdetéseket
telefonon nem vesz fel
a Kiadóhivatal**

előttem hóféhér, lengő szakállal, mint egy proféta.

— Megfeledeztek azonban arról, hogy amit el akarnak követni, az köznépes lopás és rablás. Az ut a „Szovjet paradicsom” felé tehát az isteni és a természeti törvények legázolásán keresztül vezetett. A gondolkodó fanatikusok észrevették, hogy ez bizonyos lelki akadályokat gördíthet a kommunizmus útjába. Azért, hogy a Szovjetnek szabad keze legyen, egyszerűen elhagyta a kereszténység tanát s az Isten és az Egyház halálos ellenségévé szegődött. Természetes volt a kommunisták kijelentése Engels nyomán: „Istennel végeztünk!”

— Tehát a kommunista szocializmus a tiszta atheizmus hitvallását tette magáévá. Következések maradtak. Csak miután megtagadták az Istent, kezdtek lábbal tiporui a törvényes tekintélyt, amely Szent Pál szerint, isteni tekintély mezebe van öltözve.

„Magokhoz ragadták a vezetést”

— A fanatikusok ezt az utat választották. Ők még filozófáltak. Nem voltak radikálisok, nem akarták tüzzel-vassal ráerőszakolni a kommunizmust a gazdasági élet, a magánélet minden legapróbb részletére. Ha ők maradtak volna uralkon, talán lecsiszolódt volna a sok kirívó hiba, talán egy demokratikus köztársasággá alakult volna át Oroszország. De nem sikerült uralmon maradniuk. Jött Lenin és vele a legradikálisabb gondolkozású tábor, amely félretolta a fanatikusokat. Új korszak kezdődött, új emberekkel. Ez a tábor már nem filozófált, nem „bibelődött” elméletekkel, ezek már csak az egyéni érvényesülésükkel törődtek, aminek tág tere nyílt a Szovjetben. Elárasztották a pártot és erőszakos fellépésükkel félretolta mindenkit, aki utjukban állt, magukhoz ragadták a vezetést.

— Ne értesen félre engem, kedves uram, ezek nem oroszok voltak, hanem 90 százalékban idegenfajúak, zsidók.

— A gazdasági élet irányítását, a közigazgatás vezetését és ellenőrzését ezek a haszonleső kommunisták ragadták magukhoz, a hadsereg vezetői, az állam gépezet főtisztviselői, mind-mind ezekből állott. A párt meghívottjai a nagyvárosokban, gyárakban, hivatalokban, de még a legutolsó eldugott ukrán faluban is, kizárólag belőlük kerültek ki. Hogy mit műveltek, ime látjuk itt, Ukrániában.

Az idegenfajúaké minden, az oroszoké — semmi

— Ezek az idegenfajúak valóságban kasztrendszert építettek ki. Csak amikor látta a nép, hogy az ígért javak elosztása késik, amikor kezdte saját bőrén és gyomrán érezni, hogy jólét helyett még nagyobb a nyomor, még kevesebb kenyér jutott az asztalára, amikor ráébredt arra, hogy valósággal párisorban él, napi 12–14 órát dolgozik s tömeglakásokban kell élnie; akkor ábrándult ki a kommunizmusból. Csak akkor látta, hogy a vezetőkben nincs

meg sem a rátermettség, sem a tudás, hogy egy jobb, igazságosabb, szociálisabb rendszert tudjanak megvalósítani. Akkor kezdett jobban utánanézni vezetőinek és látta, hogy azok nem törődnek a nép elesettségével, csak a maguk jólétével. De már késő volt, le voltak fegyverezve és egy hallatlan terror nehezített rájuk.

— És hogyan éltek ezek a szovjet urak?

— Ami szem-száj ingere, minden az óvék volt — felelte. Az állam külön lakásokat építtetett részükre. Itt Vinnicán is, a Bug partján, hatalmas palotákkal, a legszebb városrész az ő negyedük volt. Külön boltok voltak, ahol csak ezek a különleges igazolvánnyal ellátott párttagok vásárolhattak és ami

Mozik műsora:

APOLLÓ: Beszélő köntös,
BELVAROSI: Igazi férfiak,
CASINÓ: Az új földesur,
KORONA: Haditudósító kiállítás.

a legfontosabb: mindent kaptak. Ők nem jártak rongyosan, mint mi. A szovjetben csak nekik volt „vagyonbőr” ékszereik, drága értékes holmijuk. — Hogy honnan szedték? Ők tudják. Értettek a „megszerzésükhöz”. A „Szovjet paradicsom” valóban csak nekik volt az.

Értekes ismeretekkel gyarapodva búcsuztam ellőreg ukrán barátomtól...

K. S.

Kisgyűlést tartott a vármegye törvényhatósági bizottsága

Lesz-e Berettyóújfaluban éjjeli távbeszélő szolgálat? Támogatást kap a margittai polgári iskola

Nagyvárad, július 20. A vármegye törvényhatósági bizottsága kedden délután 10 órai kezdettel tartotta meg rendes havi kisgyűlését, amelyen dr. Czifra Kálmán főispán elnököl. A szabadságon levő dr. Vitéz Nadányi János alispán dr. Oszwald János főjegyző helyettesítette. A kisgyűlés napirenden 457 tárgysorozat és 141 póttárgysorozati ügyben hozott határozatot.

Vitára egyedül a berettyóújfalui postamesteri hivatalban rendszeresített éjjeli telefonszolgálat ügye szolgáltattott alkalmat. Ezt a szolgálatot nem a posta tartotta fenn, hanem a vármegye támogatásával a postamesteri hivatal. Minthogy a vármegye által nyújtott havi 130 pengő hozzájárulás nem elegendő az éjjeli szolgálat ellátásához szükséges munkaerő alkalmazására és az ezzel kapcsolatos egyéb költségek fedezésére, szükségesnek mutatkozott a hozzájárulási összeg felemelése. Erre azonban sem a posta nem hajlandó, sem pedig a vármegye nem rendelkezik ehhez alapokkal. Azért az alispáni előterjesztés javasolja az éjjeli telefonszolgálat megszüntetését.

Des. Echerolles bizottsági tag ezzel szemben hangsúlyozta, hogy Berettyóújfalunak és környékének multhatatlanul szüksége van a távbeszélő szolgálat folytonosságára. Ezt egészségügyi és

más, a rendkívüli viszonyokkal kapcsolatos szempontok is követelik. Az a különbözet, ami a hozzájárulás felemelésével a közönségre hárulna, elenyésző ezekhez a nagy érdekekhez képest. Kérte a felszólaló, hogy a vármegye járjon közbe a postaiszolgálatnál, biztosítsa ebben a fontos központban az éjszakai telefonszolgálatot s amennyiben a posta nem volna hajlandó erre, úgy a közönség hozzájárulására számítva vegye a kisgyűlés újból tárgyalás alá ezt a kérdést.

Oszwald főjegyző és Czifra Kálmán főispán válasza után a kisgyűlés ebben az értelemben határozott.

A többi tárgysorozati pontokban vita nélkül hozta meg határozatait a kisgyűlés. A községi közigazgatás csekélyebb jelentőségű kérdéseiről volt szó. A községek különösen a tisztviselők illetményeinek felemeléséről, orvosi lakások építéséről, telekvásárlásokról és eladásokról, vadászterületek bérbeadásáról és kisebb-nagyobb beherzésekéről hoztak határozatokat, amelyek nagyrészt hozzájárult a kisgyűlés. Kiemelkedő érdekességű Margitta községnek a létesített polgári iskola részére rendelkezésre bocsátott épület átalakítására és berendezésére vonatkozólag hozott határozata, amelyet a kisgyűlés szintén elfogadott.

Augusztus közepén állítják fel a vaskeresztet a Horthy-csúcson

Darabokban viszik fel a turisták a 3 méteres keresztet

Budapestről jelentik: A magyar turista társadalom Erdély egy részének visszatérésekor mozgalmat indított, hogy Magyarország legmagasabb hegy-csúcson, a Horthy csúcson keresztet állítsanak. E mozgalom most beteljesüléshez jut. Az előkészületek minden irányban befejeződtek és augusztus közepén tura keretében sor kerül a Horthy csúcson a 3 méter magas vaskereszt felállítására. A keresztet 40 centiméteres darabokban állítják fel a vállalkozó turisták a hegy-csúcson, ahol különleges csavarokkal történik a kereszt összeszerelése. A keresztnek a négy égtáj felé történő lerögzítését szolgáló vastag láncjai is úgy vannak meg-

szerkesztve, hogy azoknak felszállása a legkönnyebb legyen. A keresztet a tura előtt néhány napig a Ferencsek templománál kiállítják. A keresztállítás munkatúra résztvevői Budapestről két csoportban indulnak, az első csoport augusztus 13-án, a második a következő napon. Egy héttel előbb egy kisebb csoport már felmászik a hegy-csúcra, hogy ott a keresztállítás előmunkálatait, a sziklavésést és a szerszámok felhordását elvégezze. Szent István napján Magyarország legmagasabb pontja, hatalmas keresztrel fogja hirdetni a törhetetlen magyar akaratot és az Istenbe vetett hitüket. (Magy. Tud.)

A háború eddig legnagyobb elhárító csatája folyik a keleti arcvonalon

Teljes erővel megindult a bolsevisták várt nyári offenzívája. Cataniában megszilárdult a tengelycsapatok ellenállása

Berlinből jelentik: (B. T.) A keleti helyzetet a szovjet támadása jellemzi. A kettőscsata eddig nem ismeri méreteket öltött, elsősorban a szovjet erőfeszítések szempontjából.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Julius 18-án a bolsevisták ismét megindították támadásaikat, Krimszkajától nyugatra, a miusi arcvonalon és a Donec vidékén meghiusítottuk a Szovjet kísérleteit, ugyiszintén Byalgorod térségében. Orel térségében is elhárítottuk a szovjet támadásait.

Berlinből jelentik: (MTI) A keleti arcvonalon ma már annyira kibontakozott az ellenség támadása, hogy határozottan meg lehet állapítani azt a tényt, hogy a Szovjet nyári offenzívája már folyik. Ma már alig lehet kétség az iránt, hogy mind keleten, mind Sziáliában egy időben akartak támadni.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az orel harcokról egy német haditudósító azt írja, hogy a szovjet 120.000 emberrel, 500 löveggel és 300 páncélossal támadt különleges egységek támogatásával. Először a német gránátosok elhárították a támadást és ezzel lehetővé tették a német védelem kiépítését. A szovjet anélkül, hogy kitűzött céljait elérte volna, tovább támadott.

Több szovjet csoportot máris bekerítettek a németek

A Német Távirati Iroda katonai tudósítója a keleti hadihelyzettel foglalkozva megállapítja, hogy a német vezetők által várt nyári szovjet offenzíva már folyamatban van és jelenleg az eddigi legnagyobb elhárító csata folyik az egész keleti arcvonalon a kubáni hídfőtől egész Volhoniaig. A csata két gyújtópontja a Mius mentén és a Donec közepű folyóvonalán van. A kurszki ellenséges offenzíva ugyiszlak a német megelőző támadás következtében vesztett erejéből. A Szovjet Bjelgorodnál igen nagy erőfeszítéseket tett az áttörésre. Csak kisebb betöréseket sikerült végrehajtani. A harcitérségben tett rendszabályok hatásosságára felhozható, hogy több szovjet csoportot már is bekerítették és az egyik szakaszon csupán a gyalogság 44 páncélost semmisített meg.

Róma. (MTI) A Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 1150. közle-

ménye: Sziáliában visszavertük az ellenség ismételt támadásait. A Livorno hadosztály az utóbbi napok harcaiban különösen kitűntette magát. A tengely légi alakulatai a hadsereg harcait támogatva eredményes támadásokra; intéztek az ellenséges csapatgyülekezések ellen. E hadműveletek során négy ellenséges gép elöltek. Az olasz és német légi erők kötelekei éjjeli és nappali támadásaik során újabb veszteségeket okoztak az ellenséges hajóknak. Egy torpedóvető repülőgépünk eltalált egy löszszerrel megrakott 12.000 tonnás ellenséges hajót. Egy nehézcirkálót és egy közepes nagyságu tehergőzöst szintén megtorpedóztak repülőink. Az egyik felderítő gépünk elpusztított egy bombázót Szardinia felett. Ma a késő reggeli órákban ellenséges repülőkötelékek bombákat dobtak Rómára és kárt okoztak. A károk megállapítása folyamatban van.

Súlyos harcokban elérték Cataniát az angolszász csapatok

Bern. (Bud. Tud.) Angolszász jelentések szerint Sziáli keleti partvidékén angol páncélos osztagok súlyos harcban megközelítették Cataniát és ezzel a csata újabb szakaszába lépett. Amerikai és kanadai csapatok Enna irányában támadnak.

Berlin. (Bud. Tud.) Montgomery főhadiszállásáról jelentik, hogy a brit csapatok Catania elővárosában

harcolnak. Egy brit cirkáló a kikötőből lövi a várost. Eisenhower tábornok jelentése szerint a német és olasz csapatok ellenállása Cataniában megszilárdult.

Róma. (Bud. Tud.) A sziáliai helyzet továbbra is komoly. Olasz részről a legnagyobb elővigyázatosságot tanúsítják a felszigeten bekövetkező partraszállás tekintetében. Egyes ten-

gerparti helyiségeket kiürítettek és a lakosságot rőpiratok útján tájékoztatták.

Berlin. (Bud. Tud.) Berlinben megállapítják, hogy az ellenség Sziáliában jelentős veszteségeket szenvedett. Csupán a Göring hadosztály 353 páncélcsoport lőtt ki.

Bern. (Bud. Tud.) A svájci lapok szerint a sziáliai harcokban nem csupán az előosztatok vesznek részt, hanem a tengelyhatalmak erőinek zöme is.

Moskva Sziáliát sem fogadja el második arcvonalnak

Genfből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Moszkvai katonai körökben egyre barátságosabban és nyugalomban foglalkoznak a Sziáli elleni támadással. Az angol nyelvű félhivatalos azon a nézeten van, hogy a Sziáli elleni támadást a Szovjet által kívánt második arcvonalnak nem lehet feltüntetni. Európában még mindig nincs második arcvonal. Ez már abból is kitűnik, hogy a Szovjet nem érzi azt a tehermentesítést, amelyet már olyan rég követel.

A német véderőparancsnokság jelentése szerint a német tengeralattjárók az ellenséges utánpótlás elleni harcban elsüllyesztettek 10 hajót 62.000 tonnával.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A hétfői hadijelentés kiegészi-

A katolicizmus központjait bombázták Rómában az angolszászok

Berlin. (Interinf.): Róma is átélte az első légitámadást. A támadás mintegy tíz hullámban folyt le és a legutolsó volt a legerősebb. A lakosság a támadás alatt és után is mintaszerűen viselkedett. Bevált a légvédelem és az eltakarító szolgálat is. A támadás után ismét gyorsan forgálmassá váló utcák képték a nyugalom és rend jellemezte.

Róma. (MTI) A Német TI jelenti: Mint a *Giornale d'Italia* jelenti, a Róma elleni angolszász légitámadás

HITEL

NEMZETPOLITIKAI SZEMLE

a július szám tartalmából:
A HETVENÖTEVES
HORTHY MIKLÓS
TÉCHY OLIVÉR

Széchenyi hataása a magyar hitel-
jogra

CSIZMADIA ANDOR;

Tisztviselő és közönség

SALAMON SÁNDOR;

A románság képe a magyar
irodalomban

R. JÓNÁS MAGDA;

A létfenntartás költsége és
a drágulás

MAGYAR FIGYELŐ:

Góttfy Borbála emlékirata a Hóra-
lázadás kitöréséről — Az országgyű-
lés elnapolása közjogi megvilágítás-
ban — Az Erdélyi Magyar Gazdasági
Egyetel dési közgyűlése — Demai-
son az európai válság értelméről —
Román művelődési ünnepélyek
Észak-Erdélyben

SZEMLE:

KÉKI BÉLA: Kolozsvár színházi és
zenei élete

Szerkesztik: **Albrecht Dezső, Kéki**
Béla, Venczel József, Vita Sándor.

Előfizetés egy évre 12 P. Egyes szám
ára 1 P. Szerkesztőség és kiadóhiva-
tal Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. I.
Postacsekk: 72.809.
Megjelenik havonta

téséről közlik: Julius volt az ellenség
egyik legveszteségteljesebb hónapja. —
Csupán a német tengeralattjárók 45 ha-
jót elsüllyesztettek el 285.000 tonnával.
Ehhez hozzájárul a Földközi-tengeren
elsüllyesztett több száz ezer tonna hajó-
tér.

A katolicizmus központjait bombázták Rómában az angolszászok

során az angolszászok súlyos bombá-
kat dobtak le a katolicizmus köz-
pontjaira. Az amerikai bombázók
egymást követő hullámban szálltak a
főváros felé. A bombázók elsősorban
Porta Maggiore és Porta Tiburtina
városrészeket bombázták. A bombák
elpusztították a San Lorenzo bazili-
kát, amely a IV. században épült.
Bombák estek a Campo Verano ter-
metőre is.

Végig beszakították az angol bombák a római San Lorenzo bazilika mennyezetét

Róma. (MTI) A bombák súlyosan
megrongálták Róma hét bazilikájá-
nak egyikét. Elpusztult egy polikli-
nika, valamint több más középület és
két bérház.

Róma. (MTI) Róma város lakos-
sága társadalmi és állaskülönség nél-
kül sűrű sorokban zarándokolt el a
San Lorenzo bazilikához, hogy szem-
élyesen meggyőződjön arról a pusztítá-
sról, amelyet az angolszászok
okoztak. A bazilika körül három
bomba esett le. Az egyik telibetalálta
az előcsarnokot. Az oszlopok most
széttöredezve szanaszét hevernek. A
bazilika mennyezete végig beszakadt.
A templommal egykorú szöszék és a
kőrul elpusztult. A főoltár megron-
gálódott. Amikor XII. Pius pápa a
bazilikához érkezett, a tömeg lelkes
ünnepléssel fogadta. A pápa letérdelt

és imát mondott, majd szólt a tömeg-
hez és kifejezte reményét, hogy az
ég ezt a reugeteg szenvedést Olaszor-
szág javára fogja fordítani.

Az angolszászok már is berendezkednek Sziáliában

A NTI diplomáciai munkatársa
írja: Az angolok és amerikaiak a szi-
áliai katonai közigazgatás bevezeté-
sével újabb politikai jelzalogot vettek
fel a Sziáliáért folyó küzdelemre,
mintha már is megtörtént volna a
döntés. Ennek a szervek már az első
rendelete megcáfolta azt az állítást,
mintha kizárólag katonai intézkedés-
ről volna szó. Az első rendelet ugyan-
is a fascista párt és tagozatainak fel-
oszlátásáról szólt és nemcsupán az
olasz korona végrehajtó hatalmát

**Kellemes és kényelmes
a nyaralás a tusnádi**

UJSÁGIRÓVILLÁBAN

A tizenkét szobás Ujságiróvilla Tusnádiúrdó legmo-
dernebbül berendezett, legszebbfékvésű nyaralója,
a Csukás közvetlen közelében. Egy- és kétágyas
szobák, panzióval, vagy panzió nélkül. Erdeklődni
lehet a villa vezetőjénél: özv. Mi. inszky Andornénál,
Tusnádfüredő, Ujságiróvilla.

szüntette meg, hanem akárcsak Észak-afrikában, a vallásszabadság és egyenlőség jelszavával újból a zsidókat ültette nyeregbe. Ez a kóztoló megmutatta, hogy mit várhatnak a szövetségeseiktől az olaszok, annál is inkább, mivel Rómát a pápának tett ünnepélyes ígéretük ellenére is bombázták.

Berlin. (Interinf.) A német légierő kötelékei július 18-án Catania-tól délre ellenséges páncélos oszlopokat támadtak és súlyos veszteséget okoztak az ellenségnek. Két ellenséges repülőgépet lelőttek. A hétfőre virradó éjjel német harci gépek ismét sikeresen bombázták a Siracusa előtti ellenséges hajókat.

Megjelent a Dobó Katica polgári leányiskola évkönyve

Nagyvárad, július 20. Eberhárdi Patkó Imre igazgató szakavatott szerkesztésében most jelent meg a helybeli Dobó Katica polgári leányiskola évkönyve. Az évkönyv 40 oldalon keresztül hű képét adja az iskola végzett munkájának. Sokszor hangoztattuk már e az alkalommal sem mulaszthatjuk el annak kiemelését, hogy a polgári iskola szinte legfontosabb és legnagyobb miszióját végző iskolatípusunk. A polgári iskola a szegényebb rétegek fiainak és leányainak iskolája. Itt nevelődnek, itt tanulnak széles néprétegeink gyermekei. Ha ez az iskola becsülteesen teljesíti hivatását, valóéagos áldást jelent a nemzeti közösség számára.

Hogy pedig ez a megállapítás igaz, arról a Dobó Katica polgári leányiskola évkönyvének adatai is tanúskodnak. Az iskolának az elmúlt tanévben 241 rendezés és 326 magántanulója volt. Érdekes a két szám közötti különbség. A különbség eredetét is ismerjük: a megszállás alatt nagyon kevés szegény magyar gyermeknek sikerült középiskolai tanulmányokat folytatni. Élelmedett korban pótolják most sokan ezt az akaratlan mulasztást. A kimutatásból azt is megtudjuk, hogy 1919 és ennél régebbi születésű 56 magántanulója volt az iskolának.

Az iskolának az elmúlt évben 10 rendezés és óraadó tanára, illetve tanárnője volt. Az iskola keretén belül működő egyesületek beszámolója is azt tanúsítja, hogy a Dobó Katica polgári leányiskola hivatása magaelátott állott az elmúlt évben. Sajnos, fejlődőképességét nagyban korlátozta az, hogy nincs megfelelő épület, amely elegendő helyiséget biztosíthatna az osztályoknak.

Özv. Czája Jánosné nagy cirkusza Nagyváradon

Nagyvárad, július 20. Ma este fél 8 órakor ünnepélyes előadással mutatkozott be Nagyváradon özv. Czája Jánosné nagy cirkusza. A cirkusz műsora a legváltozatosabb és minden igényt kielégítő. A mai viszonyok között lehetséges legjobb attrakciók, artisztaszámok szórakoztatják a közönséget. Eddigi körútja során a Czája-cirkusz mindenütt a legnagyobb sikert könyvelhette el. Nagy sikere lesz Fatme gondolatolvasó számainak, a három Riseay-nak, Bayaer kapitány idomított majmainak, Wong Fay-nak, a csodálatos ügyességű japán zeanglörnek, a Horváth-nővéreknek, Karmanov kutya-revűjének, a Moska-Randov bohócpár-nak, Jenőffy és Rosalinda drótkötél-művészeknek és a 4 Merkl akrobata számának. A közönség minden bizonnyal jól fog szórakozni a Czája-cirkusz előadásain.

Gyakorolhat-e aktiv ellenőrzést a zsidó csendestárs

Elvi jelentőségű döntést hozott a kuria

Budapestről jelentik: Elvi jelentőségű ítéletet hozott a Kúria, egy csendestársi szerződés ügyében. Egy zsidónak minősülő egyén csendestársi szerződést kötött az egyik cipőgyári vállalattal, de a vállalat tulajdonosa nem engedte meg részére a szerződésben kikötött aktiv ellenőrzés gyakorlatát, arra való hivatkozással, hogy ha a zsidó csendestárs, a vállalatnál ellenőrzési működést fejtene ki, ez maga után vonhatná az iparjog-sítvány visszavonását. A csendestárs erre szerződésében biztosított jogainak érvényesítése érdekében pert indított a vállalat tulajdonosa ellen és arra kérte a bíróságot, kötelezze a céget a szerződésben kikötött ellenőrzés gyakorlásának tiszteletére. Végül fokon a Kuria mondott ítéletet ebben az ügyben és a kergetnek helyt adott. Megállapította azt a

nem vitás tény, hogy a felek közötti szerződés értelmében a csendestársnak jogában áll a befektetett tőkéje felhasználásának ellenőrzése végett az üzemet illetően állandóan ellenőrizni, az üzemi könyveibe és fegyjegyzéseibe bármikor betekinteni. Tény, hogy az 5010/1942. számú kormányrendelet úgy rendelkezik, hogy az illetékes iparhatóság az iparjog-sítványt visszavonhatja attól, aki iparjog-sítványt visszavonhatja más, annak gyakorlására a fennálló szabályok szerint nem jogosított személynek teszi lehetővé. Ennek elbírálása azonban, hogy a jelen esetben a peres felek társasági szerződése folytán megvalósult-e, olyan ok, mely miatt az iparhatóság e rendelet alapján a cipőgyári vállalat engedélyét elvonhatja, az iparhatóság jogkörébe tartozik. E kérdés eldöntésébe a bíróság nem bocsátkozhatik

Több közmunka vállalatbaadását határozta el a kisgyűlés

Özvegy Schulhof Emilné selyem perzsa szőnyeget ajándékozott a városnak

Nagyvárad, július 20. A városi törvényhatóság kedd délelőtt 11 órai kezdettel kisgyűlést tartott, amelyen dr. Hlatky Endre főispán elnökölt.

Az ügynevezett önálló kisgyűlési ügyek során dr. Gyapay László helyettes polgármester előterjesztette, hogy özv. Schulhof Emilné ellenszolgáltatás nélkül selyem perzsa szőnyeget ajánlott fel a városnak. A kisgyűlés köszönettel elfogadta a nagyértékű adományt.

Ugyancsak a helyettes polgármester heterjesztette a tanítókháza ügyében elkészített bekebelezési engedélyt, majd Klemensz Rezső tanácsnok a cigányok részére kiállítandó fényképes igazolványok beszerzéséről és a Csapó-tanya bérleti szerződésének jóváhagyásáról terjesztett elő polgármesteri javaslatokat.

Ezután Hergár Viktor műszaki tanácsos több városi közmunka vállalatbaadásáról tett előterjesztést. Az Olasz-temető hiányzó kerítés részét ideiglenesen szöges drótkerítéssel pótolják 3130 pengő költséggel. A Vitéz-utcai elemi iskola javítását Bús Gyula közművesmesternek adják vállalatba. Az Erzsébet-ligeti lelátó javítási munkálatainak elvégzésével Szász Mihály ácsmestert bízták meg 6280 pengő költséggel. A Mikezách Kálmán-utca és Hitler Adolf-utca sarkán lévő elemi iskolának javítási munkálatait Zboray Imre közművesmester kapta meg 7500 pengő értékben. Az összes aszfalt gyalogjárók javítására a Szabó Jakabé a legkedvezőbb ajánlat 36.190 pengő vállalati öszszeggel. A gróf Teleki Pál utca javításához szükséges 3600 betonmunkólapot két cég, a Melocco- és a Durate-cég fogja szállítani. Mindezekhez a kisgyűlés hozzájárult.

A városrendezési szakbizottság tudvalevőleg elhatározta a Kálvária-utca 12. sz. alatti Pataky Andrásné-féle ház kiugró részének kisajátítását, illetve lebontását. A kisgyűlés megszavazott a lebontásért 6600 pengő kártalanítási öszszegyet. Az Aradi-úton közterülettel körülvett álló kovácsműhelynek 13 ezer pengőért való megvásárlását is elhatározta a kisgyűlés, amelyre egyébként a tulajdonos, Mészáros Borbála ajánlatot tett. Ezzel kapcsolatban napirenden kívül a főispán javaslatára elhatározta a kisgyűlés a Hajó-téren lévő rozoga, ma-

gános ház kisajátítását is.

A kisgyűlést előkészítő ügyek során dr. Gyapay helyettes polgármester az önkormányzati közszolgáltatások legmagasabb mértékének meghatározása tárgyában alkotott szabályrendeletet terjesztette elő, majd pedig a miniszteri rendeletet ismertette, amelynek alapján a közszolgáltatásban álló tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményeit, továbbá a nyugdíjasok, árva- és özvegyek ellátási díjait július elsejével emelni kell. Ez az emelés évi 280 ezer pengő többletet jelent.

A Teleki Pál-utca burkolásával kapcsolatban 206 ezer pengő folyószámla kölcsön felvételére tett javaslatot a polgármester, amihez a kisgyűlés hozzájárult. A kisgyűlés ezután Hajdu vármegye törvényhatósági bizottságának indítványára alapján határozatot hozott a Kormányzóhelyettes emlékének az iskolákban való megőrkítése iránt. A kisgyűlés a továbbiakban jóváhagyta a városrendezési bizottság határozatát néhány villamosmegálló megszüntetésére és két új megálló létesítésére vonatkozólag. A nagyváradai földmérési felügye-lőség székházának felépítésére szükséges telek ügyében úgy határozott, hogy miután megfelelő telke nincs a városnak, amelyet erre a célra átengedhetne, 30 ezer pengő értékű telket vásárol és enged át azzal a kikötéssel, hogy a földmérési felügye-lőség még ebben az évben meghatározott nagyságu épületet emeljen rajta.

A Körös utca és a Csáky utca sarkán tervezett városi bérház építéséhez szükséges a Csáky István utca 5. szám alatti ingatlan kisajátítása és a kisgyűlés meghatározta az erre fordítható öszszegyet. A kisgyűlés déli 12 órakor ért véget.

Halálra gázolt a vonat egy fiatal nagyváradit vasutat

Nagyvárad, július 20. Hétfőről keddre virradó éjszaka halálos végű szerencsétlenség történt a nagyváradit állomáson. Makos Sándor 20 éves fiatal vasutas szolgálata közben az egyik mozgásban levő vonat alá került. A vonat a fiatal vasutas kezét és lábát leszakította. Esméletlen állapotban szállították be

azonnal a kózkórházba, ahol a leggon-dosabb ápolás alá vették, azonban nem sikerült megmenteni az életnek. Makos Sándor kedden délelőtt belehalt borzalmas sérüléseibe. A vizsgálat megindult a szerencsétlenség okának a kiderítésére.

Paczák, a nagybácsi

Paczák egyenesen az égből pottyant oda, ahová mi ketten kirándulásra mentünk. Öszszintén szólva egy cseppet sem volt kíváncsi a jelenléte. Lelkiismeret-furdalás nélkül kívántuk magunkban, hogy a fizika kérelhetetlen törvényei dacára is pottyanjon vissza — akár följel is — oda, ahonnan megérkezett.

Egy cseppet sem vagyunk elfogultak. Barátommal együtt a legjobb hangulatban tapostuk a pedált és a legnagyobb várakozással tekintettünk a célban el-képzelt találkozás elé. Jó ismerősökhöz indultunk, kellemesen akartuk eltölteni az egész napot. Azonban minden számítást keresztülhúzott az égből odapoty-tyant Paczák.

Nem tudom, hogy mi a becsületes neve, sőt azt sem tudom, hogy egyáltalán van-e becsületes neve. Mi Paczáknak kereszteltük el s emellett ki is tartottunk végig. Tehát maradjon most már Paczák — Budapestről.

Közös ismerősünk így mutatta be: Nagybácsi Budapestről. Paczák csak hunyorgatott a bemutatáshoz és csotyogott valamit az orra alatt. Nem nagyon figyeltük, hogy mit, mert nem érdekelt különösebben személye és jelenléte. Csak bosszantott egy kicsit. Ez a bosszúság pedig nőttön-nőtt. Mert Paczák bőven gondoskodott erről.

Mindenbe beleszólt. Bármit mondtunk, bármit kezdtünk, ő mindent tudott, mindent hallott, mindent kiigazított, mindent lepipált, jobban csinált, tüllített. Ha véletlenül a gyerekekről esett szó, akkor helytelen pedagógiai szemléletünket ostromozta. Ha a karóránkra néztünk, akkor azzal traktált, hogy most vett 3500 pengőért arany Patek-órát. Ha a sportra terelődött a társalgás, akkor dicső ökölvívói múltjáról zengett hősi époszt. Ha fűrdéshez készültünk, akkor úszó világbajnokokkal való egyvonalúságát hangoztatta. Közben egyre fényképezett. Szobában és hint a szabadban egyforma kitartással. A hetvenharmadik felvételnél a szabadba invitált, mert színes képeket akart készíteni. Az udvaron újabb százhatvan felvételt következett. Oh, nem beállított képek, mert ő ezeket nem bírja. Az élet reflexmozdulatait örökíti meg a soha ki nem fogyó filmtekerceseken.

Mentünk fürödni. Paczák mindenütt a nyakunkon. Kerestük a mély vizet. Paczák hidrológiai előadást tartott és imádkozta a mély vizet. Találtunk mély vizet, erre Paczák megjéjdt és hősi pózzal védte a társaság gyöngébb tagjait a befűlés veszedelme ellen. Mentünk a sekély vízbe. Paczák úgy állott meg a térdig érő árban, mint egy diadalmas Apolló. Nyakában a fényképezőgép, amellyel újabb kétszázhatvenhárom felvételt csinált. Csavart, kattintott, csavart kattintott szüntelenül. Mi meg vártuk, hogy mikor ejti az egészet a vízbe.

Barátommal már azon tanakodtunk, hogy megverjük. De lassan eltelt a nap. Társaságunk többi tagjai is terveket kavicsoltak a hazatérés mikéntjére vonatkozóan. Nem sokat tanakodtunk, hanem barátommal kerékpárra kaptunk és otthagytuk Paczákat, a nagybácsit, a rejtelmes ismeritlent, a mindentudót, a jövithatatlant szakelődöt és tüllítettőt. Reméljük, hogy még egyszer nem találkozunk vele, mert abból baj lesz. Nagy baj. Erről a nagy nyilvánosság előtt biztosíthatunk mindenkit.

(Tövös.)

Sikeresen vizsgázott az első nagyváradai repülőgépjármű két újjáépített vitorlázója

„Gerle” vontatógép kötélén szálltak fel a vizsgáló vitorlázógépek

Nagyvárad. Nagy nekilendülések és fogosikorgató erőkérfetések rendszerint nagy nyomorúságok és elnyomatások több-kevesebb ideig tartó tehetetlen tespedésből táplálkoznak. S ezekből a nagy nekilendülésekből és fogosikorgató erőkérfetésekéből születnek azután a nagy alkotások, mint egy-egy korszak fémjelzői.

Sok, reászakadt nyomorúsággal együtt — hármily furesín hangzik is — Trianonnak köszönhető Magyarország némely egyéb pozitívum mellett a vitorlázó repülés fejlettségének azt a magas fokot, mellyel ma már méltán büszkélkedhetik ország-világ színe előtt.

Ennek a fejlődésnek lendületesen magasba ívelő pályáján újabb fontos állomást jelent az a kezdeményezés, mellyel két vállalkozó szellemű nagyváradai szakember: Molnár Árpád és Szabó István mintegy két hónappal ezelőtt „Erdélyi repülőgépjármű” néven vitorlázógépjármű gyártó vállalatot hívott életre.

Az első két vitorlázó gép, melyet haználhatatlanná vált roncsokból varázsolt újjá ez a legfiatalabb és legkorszerűbb nagyváradai üzem — tegnap délután esett át a tűzkereszteség a nagyváradai repülőterem végzett próbarepüléssel, illetve szaknyelven szólva: berepüléssel. Az ilyen berepülést úgy kell elképzelni, mint a legszigorúbb vizsgát, amikor a „vérszívó” tanár a lehető legfogósabb kérdésekkel igyekszik a megremült diákokat teljesen kiforgatni és ezzel felkészültségi fokát megállapítani. A vitorlázó repülőgépet is így megforgatja — de azt azután a szó legszorosabb értelmében! — a berepülést végző pilóta, hogy „kihuzza”

a gép lelkét, legmagasabb teljesítményét s felfedezze a legkisebb hibákat is.

A nagyváradai repülőter derék személyné, a rendkívül rokonszenves parancsnok vezetésével már kora reggel óta készült a nagy eseményre. Tóth József meteorológus egész délelőtt a magassági szeleket mérte 3 ezer méterig, hogy ezeknek a megfigyeléseknek birtokában induljanak el majd utjukra a pilóták. A magassági szelek mérése úgy történik, hogy egy hidrogénnel megtöltött, piros gumi léggömböt fölbocsátanak, távcsővel követik az utját s annak magassági és oldalirányából kiszámítják a magassági szél sebességét. Persze, ez így nagyon egyszerűen hangzik, a munka elvégzése azonban nem kis szakértelmet és alaposítást követel. Megérkezett délelőtt Budapestről a négyhengeres és 140 lóerős „Gerle” vontató repülőgép is, Kefei Ferenc vontató pilóta vezetésével, míg a két berepülésre kerülő gép már egy-két nappal előbb elfoglalta helyét a repülőter hangárjában.

Kévéssel egynegyed 2 óra előtt, amikor gépkocsin, fényképező gépekkel felszerelve a repülőterre érkeztünk, a bejáratnál már ott látjuk dr. Hlatky Endre főispán gépkocsiját, aki dr. Gyapay László helyettes polgármesterrel együtt szintén végignézte ezt a nem mindennapi látványosságot.

Eddig még nem történt semmi. A „Gerle” egyedül áll a kifutó pálya sima betonján. A Pilis-típusú két vitorlázó gép még a hangárban pihen. Az egyiknek, a „HA 30—61” jelzésűnek piros a törzse, míg a szánya a fa eredeti színében, világossárgában ragyog. A „HA 30—24”-nek a törzse is világossárga, csak a farkán ékeskednek a nemzeti színek.

Most még egyszer levegőbe emelkedik a piros léggömb, hogy köz-

vetlen indulás előtt is tájékoztassa a pilótát a magassági szél sebességéről. Közben kigördítik a hangárból a „HA 30—24”-et, — melynek ülésén Guelmino László, szegedi oktató pilóta helyezkedik el — s a „Gerle” vontató kötélre veszi.

Egyszerre csak remegni, dühörögni kezd a vontató-gép. Forog már a légosavar s hatalmas lendületétől földrefeküsznek a kifutó pálya füvei. Fél 2.

A „Gerle” kerekai végiggördülnek a kifutópályán, a „HA 30—24” utána, — s már föl is emelkedett a földről, hamarabb, mint a vontató-gép!

Egyre magasabbra emelkednek s egyelőre csak köröznek a repülőter felett. Számoljuk a perceket, 6 perc telt el indulás óta s már 500 méternyi magasságban jár a két gépmadár.

A vitorlázó gép pilótája most lekapcsolja a vontató kötelet s immár egyedül, a maga erejéből repül tovább.

Most dől el, mit tud.

Feszülten figyelünk. A „HA 30—24”, hátán Guelmino oktató pilótával, már az első percben loopingba lendül, majd gyönyörűen sikerült dugóhuzót rajzol az egyre felhősebbé váló nyári égboltra. Most visszacsuszlik és francia orsót, francia fordulót csinál. Újabb két loopingforduló, majd egyszerű siklás, úgynevezett sturcolás következik, azután egész földközébe kerül a gép. Laikusok számára léleketelállító látvány. Közben azonban elvonja figyelmünket a vontató gép, mely most a betonpálya fölé repül és ledobja a kötelet. A vitorlázó gép emelkedik még valamit, majd kissé távolabb, a füves térség szélén, 3 perccel levegőbe emelkedése után, simán leszáll. — Szépen dolgozott! — mondja a gépből kiszálló Guelmino László.

I óra 40 perckor a „Gerle” is leszáll és vontató kötélre veszi a másik

vitorlázó gépet, a piros-testű „HA 30—61”-et, amelybe Meray Horváth Róbert, a többszörös rekorderek ül be.

A népszerű „Robi” legutóbb Budapestről Belgrádba vitorlázott, tegnap délután pedig a kolozsvári országoton találkozunk vele, Örvénd határában. Egy szekéren állt, fel-lábát lefelé lóbálva, míg a főhelyet a szekéren a láthatólag megrongált állapotban lévő gépe foglalta el. Ma aztán megtudtuk tőle, hogy mi történt Budapesten, a Farkashegyen szállt fel vitorlázó gépével azzal a céllal, hogy Kolozsvárra repüljön, de közben megszünt a kedvező magassági szél és Örvéndnél le kellett szállnia. Gépe kissé megrongálódott.

Háromnegyed 2 óra előtt 1 perccel fut ki a pályáról a „Gerle”, kötélén a „HA 30—61”-el, s megismétlődik az előbbi kép. Elszállnak a mezőn pihenő „HA 30—24” felett, majd 5 perccel indulás után a vitorlázó gép elszabadítja magát kötéléről. Lassú siklással kezd repülni, majd francia orsót csinál, azután ellenkező loopingot, megint francia orsót, ismét loopingot, majd bukófordulót s újra dugóhuzót, — míg közben csodálkozva kering körülötte egy kiterjesztett szárnyú sas, mely úgy tetszik, mintha élő mása lenne.

Három perccel fölemelkedése után, a betonpálya közepén simán leszáll s nemsokára követi a „Gerle” is.

— Nagyon jó gép! — ismeri el Méray Horváth Róbert.

— Szóval...?

— Szóval húszke lehet reá a gyár.

— No és Nagyvárad! — tesszik hozzá a lokálpatrióta nem egészen alaptalan büszkeségével.

S most ismét a repülőter meteorológusa veszi át a szót. Figyelmezteti a pilótákat, hogy ha menni akarnak, már is induljanak, mert esőt kapnak. A három pilótának ugyanis a Gerlével és az egyik vitorlázógéppel még a nap folyamán Szegeden kell lennie.

— Hármas a plafon! — mondja műnyelven a meteorológus, ami azt jelenti, hogy 300 méternyire vannak az alacsonyan szálló felhők.

A fiúk mégis az indulás mellett döntenek. A távozásuk előtti néhány percet felhasználják még arra, hogy megkérdezzük Kefeitől, mit jelent a

A budapesti

CZÁJA CIRKUSZ

Mussolini-tér, villamos megálló. Világhírű attrakcióival július 20-án, kedden este pontosan fél 8 órakor tartja nagy bemutató

díszelőadását

melyre meghívja Nagyvárad legigényesebb közönségét.

Pénztár: délelőtt 10—1-ig délután 3 órától

Telefon: 14—89-en előjegyzést eszközöl a pénztár.

gépe farkára festett négy, szomorúan lehorgasztott fejű kacsa?

— Annak története van, — mondja nevére. — Egyszer a vontató kötéllal lefejeztem négy kacsát s éjszaka a fiúk titokban fölfestették őket a „Gerle” farkára. Azóta „kacsásnak” is hívják a gépemet.

Még ki sem mulattuk magunkat a kedves kis histórián. Kefei már beun is ül a vezetői ülésben s hidegvérrel kötözi hátára az ejtőernyőt. Az előtte lévő ülésben Méray Horváth foglal helyet, míg a vitorlázó gépbe Guelmínó ül.

Bücszúsúl még egy tisztelgő kört írának le a repülőter felett, kezükkel vídámán intenek felénk, azután elnyelik őket az egyre mélyebben esüncgő szürkéslila esőfellegek.

M. Fodor Viola.

Mi újság a piacon?

Nagyvárad. A hétfőn megtartott hetivásáron a legmagasabb piaci árak a következők voltak:

Gyümölcsfélék: (Erős felhozatal.) 1 kg. alma 0.80—1.20, 1 drb. citrom 0.8, 1 kg. meggy 1.—1.20, 1 kg. körte 0.80—1.20, 1 kg. barack 1.—1.20, 1 kg. dió 1.60.

Zöldségfélék: (Óriási felhozatal.) 1 kg. burgonya 0.36—40, 1 kg. paradicsom 2.60—3.60, 1 drb. kék paradicsom 0.40—70, 1 kg. száraz bab 1.08, 1 kg. répa 0.30, 1 kg. borsó 0.40—50, 1 kg. hagyma 0.22, 1 drb. káposzta 0.10—30, 1 drb. olasz káposzta 0.30—40, 1 drb. tök 0.10—30, 1 drb. karfiol 0.30—50, 1 kg. petrezselyem 0.40, 1 drb. kalarabé 0.4—10, 1 drb. zeller 0.10—20, 1 kg. zöldbab 0.20—35, 1 drb. zöldpaprika 0.6—16, 1 drb. uborka 0.3—20, 1 csomó retek 0.20, 1 kg. spenót 0.40.

Élőállatok: (Közepes felhozatal.) 1 drb. szarvasmarha vágó kg. 2.10, 1 drb. fejős tehén kg. 2.10, 1 drb. szorpos borjú kg. 2.10, kis malac 65—70 pengő, 1 igasló 350—750, 1 paradészló 900—1800.

Téjtermékek: (Közepes felhozatal.) 1 liter tej 0.52, 1 kg. vaj 9.70—10.20, 1 kg. juhturó 4.90, 1 kg. tehénturó 1.65—1.75, 1 kg. tejfel 2.—2.20, 1 kg. sajt 4.80.

Kenyér: 1 kg. egységes 0.58.
Hal-félék: (Közepes felhozatal.) 1 kg. sulyu ponty 5.60, 1 kg. apróhal 3.50—6.

Szárnyasok: (Semmi felhozatal.) 1. oszt. csirke 4.40—5, hizott liba 4.80—5.40, pulyka 4.20—4.80, hizott ruca 4.70—5.30, 1 drb. tojás 0.22, kg.-ja 4.20—4.50.

Széna-félék: (Közepes felhozatal.) 100 kg. lóhere I. o. 17.30, 100 kg. lucerna I. o. 19.30, 100 kg. széna 16.30, 100 kg. szalma 9.30

Hús-árak: 1 kg. marhahús 5.10, 1 kg. disznóhús 5.—, 1 kg. növendékmarha 5.10, 1 kg. juhús 4.20, 1 kg. bárányhús 3.70, 1 kg. bivalyhús 4.70, 1 kg. tepertő 5.60.

Szolgáltatós gyógyszertárak:

IV. CSOPORT:

Gránátalma gyógyszertár, Rákóczi-u. 27 (Irgalmasrend) 15-25.

HUNGARIA gyógyszertár, Mussoliniter 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.

MINERVA gyógyszertár, Szent László tér 5. (Gálosi F.)

ORANGYAL gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 44. (Révész J.)

Balandnak tartatták és szegényen halt meg a hernyótalpa német feltalálóját

1872-ben kezdte kísérleteit, de csak egy kocsi gyártó bizott benne

A mai háboruban harci megmozdulás elképzelhetetlen *hernyótalpa* nélkül. Nemcsak a páncélos harcok esikön láthatjuk a hernyótalpakat, hanem a modern traktorokat is ezzel a jól bevált, elms szerkezettel látják el manapság.

A hernyótalpakat Julius Schneider találta fel a múlt század végén. Rendkívül sok nehézséggel, elsősorban teljes értetlenséggel kellett megküzdenie. Egyszerűen bolondnak tartották a zseniális feltalálót.

Julius Schneider 1840-ben született. Katonaköteles korában Glogauban lépett a porosz hadsereg kötelékébe. Találmányának első kísérleteit 1872-ben Kölnben kezdte meg, akkor már századosi rangban volt. A német-francia hadjárat alatt gyakran megfigyelhette, hogyan akadnak el a kocsik az országút sarában s azon törte a fejét, miképpen kiszöbölhetné ki ezeket az elakadásokat. Kicsiny kocsimodelleket készített és ezekre futóláncot szerelt, majd az egész elgondolását írásba rögzítette és elküldötte feletteseinek. Az illetékesek azonban nem találták a Schneider-féle „Fahrbahn ohne Ede” találmány figyelemre méltónak és még azt sem engedték meg neki, hogy találmányát uralkodójának ajánlhassa.

Szerencsére Schneidert nem abból a fából fargták, hogy a visszautasítás letörhette volna. Nem törődött sem a vezérkar véleményével, sem bajtár-

sai viceveivel. Hitt találmányában, bár azt belátta, hogy még tökéletesítésre szorul. Összekötöttest keresett egy Peter Schmitz nevű ismert kocsipítőt, aki Schneider tervei szerinti kétkerekű kocsit készített, melynek külső oldalain kerék magasságban vaspántokat helyeztek el. Ezeket fűzötték át a kerekekre a hernyótalpak.

A rákövetkező évben, 1873 májusában ezt a kocsit mutatta be a feltaláló a szakértőknek. A bemutatás után a tűzérési felülvizsgáló bizottsághoz küldték Berlinbe a modellt. Aztán sokáig semmi sem történt... Közben Schneider százados olyan szerencsétlenül esett el a jeges kövezeten, hogy a jobb csuklóját törte és hosszabb időre mentesítették a szolgálat alól. Gyógyulása után sem tért vissza ezredéhez, hanem nyugdíjaztatását kérte. Schneider, felesége révén vagyonos ember volt, a Rajna mentén egy kis házat vásárolt és ott telepedett le. Ebben az időben épült a Niederwald-emlékmű és itt az építési munkálatoknál gondolta felhasználni és értékesíteni találmányát. Itt is csalásosok érték... Elköltözött erről a vidékről s most már vagyon nélkül telepedett le Kasselben, ahol egy irodában kapott kifizetésű állást. 1910 június 15-én meghalt, anélkül, hogy találmányát valaki is elismerte volna. Egy napló maradt utána, amely 1095-ig tartalmaz fontos feljegyzéseket.

Önként fizetett bérpótlékot nem szabad beszámítani az új fizetésemelésnél

Hogyan kell kiszámítani a béremelést a visszacsatolt területeken?

Az Országos Ipari Munkafelügyelőség 891—1943. szám alatt közölte az ipari- és kereskedelemügyi minisztériumok hivatalos közlönyében a következő elvi jelentőségű határozatot:

A 3630—1943. és a 3640—1943. M. E. sz. kormányrendeletek, amelyek az alkalmazottak fizetésének újabb szabályozásáról szólnak, a 8. §-ukban a következőképpen intézkednek: „A szolgálati szerződésnek (megállapodásnak), a szolgálati szabályzatnak, vagy a gyári munkarendnek a rendelet rendelkezéseibe ütköző kikötései érvénytelenek.”

Ennek alapján érvénytelen a munkaadó és munkavállaló által 1943. július 1-e előtt kötött az a megállapodás is, amely szerint a korábban önként megállapított fizetési pótlék (fizetésemelés, béremelés) összege a hatóságilag megállapítandó fizetési (bér)-pótlék összegéből részben vagy egészben levonható.

Ugyanazok a Munkaügyi Felügyelőség határozott a kereskedelemben alkalmazott munkabérek újabb szabályozásával kapcsolatban a következőkről is:

Tekintettel arra, hogy az alaphér alapján kiszámított járandóság, valamint a túlóradíj és az esetleges vasár-

napi pótdíj után kifizetendő bérpótlékot nem hadiüzemi vállalatok 30—50 százalék között állapíthatják meg (a munkavállalóra irányadó megállapított legkisebb munkabér 60 százalékkal emelt összegének figyelembevételével) és mivel a rendelet e tekintetben további korlátozásokat nem tartalmaz, ezért a vállalatok tetszésétől függ, hogy a 30—35 százalék között megengedett bérpótlékemelését alkalmazzák-e és alkalmazása esetén azt mikor, milyen mértékben és időközben foganatosítják továbbá, hogy a bérpótlékemelés a vállalat egészére, vagy csak annak egyes részére, illetőleg a munkavállalók kisebb-nagyobb csoportjára, vagy csak egy-egy munkavállalóra alkalmazzák.

Erdélyben és Délvidéken az alkalmazottak alapfizetésének a megállapítása úgy történik, hogy az irányadó fizetési pótlékon felül az évi 12.000 pengőt meg nem haladó járandóságból pedig még 7, az évi 12.000 pengőtől 28.400 pengőig terjedő járandóságból pedig még 5 százalékot kell levonni.

Ezt a rendelkezést úgy kell alkalmazni, hogy a 7, illetőleg az 5 százalékot az 1941-ben megjelent rendeletben szá-

zalékszerűen meghatározott pótlékhoz hozzá kell adni és így kell a most megjelent 3640—1943. M. E. számú rendelet alapján az alapfizetést megállapítani. Tehát ha például Nagyváradon a 40700—1941. M. E. számú rendeletben meghatározott pótlékokkal együtt számított járandóság évi 1300 pengő, akkor az alapfizetés 1000 pengő. Az özszezszerűen meghatározott pótlék esetében pedig a pótlék levonásával számított összeget 107-tel, illetőleg 105-tel egyenlőnek véve kell az alapfizetést 100-ban megállapítani.

Ezt a rendelkezést úgy kell alkalmazni, hogy a 7, illetőleg az 5 százalékot az 1941-ben megjelent rendeletben százezszerűen meghatározott pótlékhoz hozzá kell adni és így kell a most megjelent 3640—1943. M. E. számú rendelet alapján az alapfizetést megállapítani.

Üzenjünk a frontra a Haditudósító Század kiállításáról

Kik szerepelnek a Kivánság-hangversenyen?

Nagyvárad. Az érthetően rendkívül nagy érdeklődés jegyében induló haditudósítói kiállítás látogatottsága napról-napra fokozódik s a kiállítás gazdag anyagáról elterjedt hírek révén, mind többen és többen sereglenek a ritka élményt nyújtó kiállítás színhelyére. A kiállításnak eddig több, mint 7 ezer látogatója volt s a kora reggeli óráktól egészen a termek lezárásáig állandóan zsúfolt volt minden helyiség, ahol a közönség meggyőződhet arról a változatos és eredményes munkáról, amelyet haditudósítóink a háboru eddigi időtartama alatt végeztek. Különösen nagy népszerűségnek örvend az „Üzen a front” akció. Eppen ezért a parancsnokság felkéri a közönséget, hogy leveleit, illetőleg üzeneteit lehetőleg mindenki fogalmazva, megcímelve, tábori postaszámmal ellátva és aláírva nyújtsa be, hogy a közvetítések alkalmával tömegtorlás és fennakadás ne történjen.

A kiállítás kapcsán rendezett kivánság-hangverseny iránt szintén fokozott érdeklődés nyilvánul meg. A hangversenyt, mint ismertes, vasárnap délután és este rendezik meg a Szigligeti Színházban s a délutáni hangverseny műsora mindenben megegyezik az estivel, sőt a rádió a délutáni műsort veszi hanglemezre és közvetíti majd.

A kivánság-hangverseny szerepítői a legkitünőbb, országos nevű művészek, így: Nagykovácsi Ilona, Fellegi Piri, Dayka Margit, Nagy Izabella, Páka Jolán, Angyal Nagy Gyula, Koréh Endre, Legényei József dr., Pataky Jenő és Solthy György. A zenét a Budapesti örszázalaj zenekara szolgáltatja, Pongrácz Géza vezényelével. A magyar nótákat Szénássy Gusztó cigányzenekara kíséri.

Jegyek 2 pengőtől 12 pengőig délután 6 órától esti 8-ig kaphatók a színházi pénztárnál elővételben.

Keresztény magyar

keresztény

magyarnál vásárol

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SKILÁRYI DEZSŐ-UTCA 3 SZÁM.
Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40
fél évre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Vidéki tanítók budapesti tanulmánykirándulása. (Magyar Tud.) A Községi Tanítók Egyesülete „Ismerd meg Budapestet” jelszóval évről-évre tanulmány kirándulást rendez a fővárosba a vidéki tanítóság részvételével, hogy a magyar főváros nevezetességeit a tanítósággal megismerhesék. Az idei tanulmány kirándulást augusztus 15—21. közt rendezik. Az egyhetes budapesti tartózkodás mindössze 40 pengőbe kerül.

ELJEGYZÉS. Bogsch Irént (Lemhény) eljegyezte ifj. v. Németh István (Előpatak).

A Tűzharcos Szövetség nagyváradi fősoportja zenekarának kiegészítése céljából önkéntes kiképzett zenészeket valamint zenekari növendékeket keres. Jelentkezni lehet a tűzharcos székházban folyó hó 22. és 23-án este 7 órakor. Elmérség.

ELITÉLT SZENTESI GAZDÁK. Szentest. (MTI): Csongrád vármegyében, mint a főispán a vármegyei közgyűlésen közölte, 400, Szentesten 1200 gazda ellen indult eljárás, mert nem tettek eleget a kukoricabeszolgáltatásra vonatkozó köteleességüknek. Eddig 860 gazdát ítéltek 200—1200 pengő pénzbüntetésre. A kirótt pénzbüntetések összege 300.000 pengő.

A Tiszántúli Madárvédő Egyesület megjutalmazza az állatbarát rendőröket. A Magyar Tudósító jelenti: A debreceni rendőrség igen buzgó munkát végez az állat- és növényvédelem terén. Különösen az utóbbi időben léptek fel erőteljesen a rendőrök az állatkinzás megakadályozására. A Tiszántúli Madárvédő Egyesület az állatvédelem terén szerzett érdemeiért oklevéllel és emléktárggyal tüntette Szabó I. Gábor rendőrfőtörzsörmezt, aki különösen nagy munkát végzett az állatkinzások megszüntetése érdekében. Az oklevelet a rendőrség épületében rendezett ünnepségen nyújtotta át a derek rendőrfőtörzsörmeztnek Nagybakay-Sesztina Jenő országgyűlési képviselő.

FELHÍVÁS. Felhívjuk mindazon önálló iparosok figyelmét, akik benzint (motalkot) nyilatkozat alapján benzin-elárusítók útján igényeltek és azokat nem kapták meg, saját érdekükben pontos adatok felvételéért az illetékes szakosztályoknál jelentkezzenek folyó hó 24-éig. Elnökség.

KÖSZÖNETNYILVANITAS
Mindazoknak, kik felejtetlen megboldogult
DEÁKY ERZSEBET JOZEFA
nővér, tartományi-főnöknő te.
metésén, vagy a gyászmisén
rész vettek, koszorút, esokrot,
vagy koszorú-megváltást küldtek,
ugyszintén azoknak, kik
részvétüket jelentették, ezuton
mond hálás köszönetet **WERNER KERUBINA** nővér, helyettes tartományi főnöknő.

A 3 százalékos államadóssági kötvények szelvényét a postahivatalok is beváltják. Az 1914—18 évi hadikölcsönkötvények átcsereléseivel kapcsolatban kiadásra kerülő, 3 százalékkal kamatozó törlesztéses államadóssági kötvények első számu szelvényei 1943 július elejével válnak esedékessé. Illetékes helyről nyert értesülés szerint az esedékessé vált szelvényeket nemcsak a szelvények hátlapján feltüntetett helyeken lehet beváltani, hanem a postahivataloknál is.

Halálos gépkocsiszerencsétlenség érte a madridi német katonai attasét. Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Otzen ezredes német katonai attasé magavezette gépkocsijával egy fának szaladt és meghalt.

Módosító rendelet a fenyőgyanta gyűjtéséről. (MTI) Kormányrendelet módosítja a fenyőgyanta kötelező összegyűjtéséről szóló korábbi rendeletet, amelynek hatályát 1944 végéig meghosszabbították.

KÖZEL 12 EZER EMBER NYARAL A SZÉKELYFÖLDÖN. Sepsiszentgyörgy. (MTI): A székely fűrdőidény elérte tetőfokát. A felezabadulás óta ilyen hatalmas forgalmat még nem láttak. A Székelyföldön nyaralók száma megközelíti a 12.000-et.

Esküvő. Fülöp Gizike, Fülöp István nagyváradi vasuti vendéglős leánya és Rác István református lelkész, okl. középiskolai tanár, folyó hó 21-én délután 7 órakor tartják esküvőjüket a Körösparti templomban.

Az agyvelő és a gerincvelő betegségek kezelésében a régóta bevált, tisztán természetes „Ferenc József” keserűviz — korán reggel egy pohárral bevéve — a tápcsatornát alaposan kitisztítja, a további bélműködést előmozdítja, a gyomoremésztést megjavítja és fokozott anyagcserét eredményez. Kérdezze meg orvosát!

Ígénybeveti lovak és járművek térítési díjának felemelése. Az általános áremelkedésekre, valamint a nehéz utánpótlási lehetőségekre tekintettel, a miskolci Gazdakamara a honvédelmi célokra igénybeveti fogatok, járművek, lovak díjának felemelését kérte. Az Országos Mezőgazdasági Kamara közbejöttére a m. kir. honvédelmi miniszter most arról értesítette a Kamarát, hogy a honvédelmi szolgáltatásonként igénybeveti lovak és fogatos járművek ideiglenes használatáért járó térítések felemelése iránt intézkedett.

Keresztény textilkereskedők bevásárlási könyve. A Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok 648—1943. W-B. szám alatt az alábbi értesítés közlésére kérte fel lapunkat: Ertesítjük a nagyváradi keresztény. textilárusításával foglalkozó kereskedőket, hogy a Nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara által kiállított „Textiláru Bevásárlási Könyvet” a Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok titkári hivatalában vehetik át. (Szent László-tér 4. sz. Sas palota). Felkérjük a textil árusításával foglalkozó kiskereskedőket, hogy a könyvek kiadására vonatkozó kéréseiket ne a Nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamarához, hanem a Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok titkári hivatalához intézzék. A textiláru bevásárlási könyvek kiadását f. évi július hó 26-án kezdjük meg kiosztani.

Belvárosi Kedden utoljára:
Igazi férfiak
Szerdától: Csak 16 éven felülieknek
Éjjélre kiderül
Bulla Elma, Simor E., Rác Vali, Csikós Rózsi, Timár, Hajmássy, Csortos, Kőpecsi Boc, Pethes Ferenc

Jókai Mór örökszép regénye a CASINOBAN
Az új földesúr
Főszereplői: Somlay, Egry Mária, Uray, Mály, Csortos

Harminc utasával a Bodrogba merült az olaszliszka komp. Sátoraljaújhelyről jelentik: Az olaszliszka komp tegnap délben mintegy harminc utasával, szekerekkel és lovakkal megterhelve az olaszliszka és tolsvaj part felé igyekezett. Alig haladt el azonban a komp a parttól mintegy 12 méternyire, az elmult esőzések következtében megáradt Bodrog erős sodra hatalmas erőpróbának tette ki a tartóköteleket és az öntöttvasból készült csörló hirtelen két helyen is eltört. A hidas a folyó kellős közepén volt, az orra alábukott, nagy hulámok csaptak fej a kompra, minek következtében a súlyos terhek alatt laeasan süllyedni kezdett. Leirhatatlan rémület és kapkodás támadt erre a kompon. Más módja nem volt a menekülésnek, mint a kiuszás. Ezt azonban akadályozták a megrémült lovak és a vízbe merült szekerek. Szerencsére a veszély pillanatában a kompról több deszka és oldalfal levált, így az emberek halálfélelmükben ebbe kapaszkodtak és baj nélkül partot értek. A kompszerencsétlenség egyetlen halálos áldozata Batta Margit zalkodi lakos, aki a hátán nagy háttizsak burgonyát vitt és az oly szorosan volt rákötve, hogy me nekülés közben nem tudott tőle szabadulni. A súlyos teher a fiatal lányt magával rántotta a vízbe.

Ipartestületi hírek

A vas- és fémpipari szakosztály vezetősege felhívja mindazon tagjai figyelmét arra, hogy midazok, akik feketelemez-utalványok (tehát kiutalások) birtokában vannak, feketelemeznel VII/60-ig, horganyzott lemeznel VII/80-ig, folyó hó 27. napjáig bezárólag feltétlen átvegyék, mert ellenkező esetben az utalvány hatályát veszti. Ertesítjük mindazokat, akik faszenet igényeltek, folyó hó július 7-től utalványukat a szakosztályi irodában 3 napon belül okvetlen vegyék át, úgyszintén 20-tól átvehető az enyv- és szeszutalványok is. Jelentkezések idejében úgy a tagsági könyv, mint az alkalmazottak munkakönyve a szakosztályi irodában bemutatandó, felülvizsgálat végett. Elnökség.

KÖSZÖNETNYILVANITAS
Mindazoknak, akik felejtetlen gyermekünk illetve testvérünk elhunyna alkalmából fájdalunkat részvétükkel enyhíteni igyekeztek, ezuton mondunk hálás köszönetet
ld. **JASZ IMRE**
és családja.

Halálosvégű bányaszerencsétlenség. Pécsről jelentik: (MTI) A DGT bányatelepi szénbányájában tetőkőzet beomlása következtében Haan István 54 éves munkás életét veszttette. Keszthelyi Antal 28 éves munkást sikerült kimenteni.

Miniszteri rendelet a textilhulladék szállításáról. (MTI) Az iparügyi miniszter rendelete értelmében textilhulladékok csak az anyaghivatal engedélyével szabad szállítani.

NÖVELTÉK A SVÉD-NÉMET ÁRUCSERÉT. Berlin. (Bud. Tnd.): A most megkötött svéd-német gazdasági megállapodás a két ország közötti árucserere fokozását teszi lehetővé.

Megjelent az új vadásztilalmi rendelet. (MTI) A földművelésügyi miniszternek a vadászat tilalmára vonatkozó rendelete csekély eltéréssel a mult évi-vel azonos.

Magyar diákok Szófiában. Szófiából jelentik: (MTI) A bolgár egyetemisták meghívására 11 magyar diák érkezett Szófiába.

Romboló eszközöket szórt le az ellenség Bulgáriában. Szófiából jeentik: MTI A bolgár vezérkar közlése szerint az ellenség különféle romboló eszközöket, játékokat, töltőtollakat, cukrosdobozokat dobott le. Eddig két szerencsétlenség történt. Felhívták a közönséget, hogy ne nyuljanak a ledobott tárgyakhoz.

Csökkent a Nemzeti Bank bankjegyforgalma. (MTI) A Magyar Nemzeti Bank bankjegyforgalma a július 17-i kimutatás szerint a hetedikivel szemben 26.8 millió pengő csökkenést mutat.

171/1943. vgh. szám.

ÁRVERESI HIRDETMÉNY

I. Bölöni Pál ügyv. által képviselt Rosenfeld Sándorné, ezul. Stolez Friderika javára és özv. Benedek Menyhértné, sz. Grünfeld Etelka ügyis mint kiskorú Benedek Márton, Imre és Klára t. és t. gyámja ottományi lakosok ellen 2000 P tőke és ennek 1942 május 8-tól járó 50% kamatai és 445 P 85 fill. megállapított költség és jár. II. 700 P tőke és jár. iránt az árverés megtartását elrendelem végrehajtást szenvedő lakásán, üzletében Ottomány községben leendő megtartására határidőül 1943. évi július hó 28. napjának délutáni 2 órája tüzetik ki, amikor a bíróság lefoglalt és a végrehajtási jegyzőkönyv 1—21, 23—29 t. a. összeírt hutorokat, bivaly, lovakat, szekeret, hordót, szénát s egyéb ingóságokat a legtöbbet ígérőnek, de legalább a becsár kétharmadrészéért, készpénzfizetés mellett el fogom adni.
Ermihályfalva, 1943. június 16.
Papp József,
kir. bírósági végrehajtó.
Székelyhid.

A vács egykelti népmozgalmá

SZÜLETÉSEK:

V. Kovács Gábor órabéres vonatvezető fia Sándor, Bara János kádársegéd leánya Ilona, Klein Mór kereskedő leánya Mariánna, Farkas Ferenc vízvezeték-szerelő leánya Margit, Kis Károly m. kir. csendőrtörzsermester fia Károly, Jakab László kereskedő leánya Ildikó, Jernye József gyárimunkás fia József, Mezei Menyhért népművész fia Menyhért, Amán József nyomdatulajdonos fia József, Körtvélyesi László gazdálkodó fia László, Tibor István magántisztviselő leánya Anna, Vasas Béla városi műszaki tisztv. leánya Juliánna, Madarász Lajos vincellér fia Sándor, Dorsonzki Lajos cipész-mester fia Ferenc, Malek Márton utazó leánya Judit, Dibár György bérautó-tulajdonos leánya Nóra, Márkucz Lajos szítakészítő fia Lajos, Dobai József villanyszerelő segéd fia Lajos, Török Antal piaci árus leánya Margit, Bancsa Márton MÁV értesítő leánya Ibolya, dr. Dankó Gyula ügyvéd leánya Mária, Timár Nándor MÁV fékező leánya Róza, Jakab Imre kereskedő leánya Zsuzsanna, Tóth Gyula kőművessegéd leánya Róza, Lasztoeci István MÁV altiszt fia János, Szűcs Gábor napszámos fia József, Boros Péter kézbesítő leánya Anna, Viski János cipészsegéd fia Sándor, Erdélyi János kádársegéd fia János, Erdélyi János kádársegéd leánya Margit, Papp K. Farkas földműves fia József, Horváth János MÁV lakatos leánya Rozália, Dicker Tibor munkás fia Pál, Zsidányi Tibor m. kir. százados fia Tibor, Pál László szabósegéd leánya Ildikó, Mező Sándor kereskedő leánya Katalin, Horváth Ferenc postaaltiszt fia Ferenc, Móra György üvegezősegéd leánya Erzsébet, Feldman Strul utazó fia Ernő, Bihari Tibor banktisztviselő fia Tibor, Biharszegi Elek m. kir. csendőrtörzsermester leánya Erika, Almási László MÁV lakatos fia László, Crovattó Béla fogász leánya Elvira, Salamon Salamon mechanikus leánya Judit, Solymár András lelkész fia Péter, Janesó Daniél magántisztviselő fia Csaba, Kovács Károly napszámos fia Sándor.

HÁZASSÁGOK:

Szarka Jenő szállodás és vendéglős és Mayer Terézia, Király Ernő textilkereskedősegéd és Presenszky Emma, Szabó Sándor MÁV géplakatos és Kiss Olga, Nyilas Endre MÁV főintéző és Ficzer Ilona, Györfi Imre MÁV segédmunkás és Gál Juliánna, Pocsai Albert kir. járásbíróseg. tb. gyakornok és Eötvös Erzsébet, Aranyosi László magántisztviselő és Uhlár Ilona, dr. Biró János áll. gimn. tanár és Szőnyi Jolán, Szabó Gyula kf. napszámos és Szabó Rozália, Madarász László szabósegéd és Dézsi Margit, Lázár Lajos műszerész és Székely Klára, Ivák Lajos vármegyei díjnok és Krempáczki Éva, Kovács Gyula cukrászsegéd és Bilkei Erzsé-

bet, Márk Zsigmond áll. nyug. altiszt és Balog Erzsébet, Váci Gyula nyug. MÁV főintéző és Klein Margit, Görgényi István szabósegéd és Muszka Anna, Schmidt József borbélysegéd és Nagy Irma, Cameneczy Gergely telekkönyvvizsgáló és Gámentzi Erzsébet, Máté Emil szobafestősegéd és Bugyi Ágnes.

HALÁLOZÁSOK:

Farkas József 6 hónapos, Mózes Ferenc 42 éves, Kozma Lajos 56 éves, Baka József 60 éves, Deme János 24 éves, Kozma Balázs 42 éves, Klein Mihályné Leitman Regina 70

éves, Balogh Ferenc 44 éves, Jász Suba Imre 34 éves, Roeska Sándor 7 hónapos, Tóth Sándorné Karácsony Piroška 52 éves, Talhos Hermína 11 éves, öz. Lovas Jánosné Barta Piroška 74 éves, Varga Mózesné Agoston Lujza 66 éves, Heller Kálmán 40 éves, Hriharisin László 54 éves, Tuvell Eliás 60 éves, öz. Orosz Mihályné Havier Paula 52 éves, Barát Lajos 59 éves, Reich Ábrahám 70 éves, Keresztes Mária 25 éves, Román József 18 éves, Muesi István 75 éves, öz. Dajka Sándorné Nagy Mária 77 éves, öz. Pollák Ábrahámné Pollák Fanni 67 éves, Györi József 82 éves.

Adófizetés alkalmával mindeki vigye magával az adóívét

Nagyvárad thj. város adóhivatala az alábbi felhívást tette közzé: Nyomatékosan figyelmeztetem az adózókat, hogy adófizetésük alkalmával feltétlenül hozzák magukkal adóívüket mert ellenkező esetben a K. K. H. Ö 35. §. 3. pontja alapján a nyugta kiállításáért a városi adóhivatal külön díjat fog felszámítani.

Ezen rendelkezés nem vonatkozik azon új adózókra, akik adóívet még nem kaptak és azokra a hérlőkre, akik letiltási rendelvény folytán, az esedékes lakbért a háztulajdonos adótartozására fizetik be.

Nagyvárad, 1943 július hó 16.

Városi adóhivatal.

95 millió pengő új kiadás fedezéséről kell gondoskodni a magyar városoknak

Ujabb közszolgálatok bevezetésével oldják meg a költségvetések egyensúlyát

Budapestről jelentik: A közalkalmazottak illetménye újabb rendezése, valamint az árszínvonal újabb megállapítása a városi közületek kiadásait tetemesen növelte. A Városok Szövetsége most állította össze a felmerült új terhek számszerű mérlegét és keresi, milyen fedeztet állhat rendelkezésre ezeknek a kiadásoknak pótlására. Egyedül Budapesten a státushelyi tisztviselők illetményemelésének 17 millió a vidéki városokban 21 millió kiadási többletet jelent. A többi alkalmazott fizetésénél és munkabérének, valamint a dologi kiadásoknak emelkedése a főváros számára 21,5 millió, a vidéki városoknak 21 millió kiadási többletet jelent. Ezzel szemben elmarad az alkalmazottak kereseti adójából származó bevétel, ami Budapesten 6,5 millió, a vidéki városokban 3 millió pengő bevételi veszteséget jelent. Ilyenformán Budapest terhe 45 millió pengővel, a vidéki városoké 50 millió pengővel szaporodott, úgy, hogy a fedezésre váró új szükségletek össze-

ge 95 millió pengőt tesz ki. Jelentékeny teher többletet ez — állapítja meg a Városok Szövetsége — és fedezetének fedezésénél nem hagyható figyelmen kívül, hogy a pótdadó emelése e célra nem jöhet számításba. A pótdadó kulcsa a leg több közületnél már is nagyon magas, úgy, hogy azt tovább emelni nem lehet. A kormány sem gondolt erre a megoldásra, viszont államsegéllyel sem kívánja a városok új pénzügyi terheit enyhíteni. Ezért a városoknak saját maguknak kell gondoskodniuk bevételi forrásaik növeléséről, részben a meglévő helyi közszolgáltatások felemelésével, részben új helyi közszolgáltatások bevezetésével. Mindkét esetben csakis olyan közszolgáltatásokat lehet figyelembe venni, melyek egyfelől a lakosság széles rétegein belül oszlanak el és így nagyobb felületre hárítva kevésbé érzékeny terhet jelentenek, másfelől a jelenlegi kereseti viszonyok és a megváltozott árszínvonal mellett alacsonyok és ezért emelésük igazságosnak tekinthető.

Kézigránáttal és pisztollyal támadt a csendőrökre egy megdühödött szabadságos katona

Komárom. (MTI.): Nemesocsa községben Györi Miklós fiatal gazda szabadságra érkezett haza. Többször szóváltásba keveredett szüleiével a vagyon miatt. Amikor szabadsága lejárt, pisztollyal akarta kényszeríteni szüleit a birtok elosztására vonatkozó elhatározásuk megvalósítására. A veszekedésre csendőrök jelentek meg, akikre Györi Miklós rálőtt. Mivel a lövések nem találtak, zec-

héből kézigránátot rántott elő és a csendőrök közé vágta. A gránát nem robbant fel, a csendőrök Györi Miklóst agyonlőtték, mert újból pisztollyal lövöldözött rájuk. A vizsgálat szerint már régebben készült szülei meggyilkolására.

Hirdessen a Magyar Lapokban

A CSÓK NEM IS OLYAN RÉGI DOLOG. A csókot aránylag későn „találta fel az emberiség. Homerosz idejében még teljesen ismeretlen volt, tehát Odisszeusz sem csókolta meg hazatérésakor hűséges Penelopéját, mert a gyöngédség e bájos bizonyítékát még nem ismerte. Számos primitív életmódot folytató népről tudunk, melyek még ma sem csókolóznak. Ha már a csóknál tartunk, érdekes megemlíteni, hogy a 18. században szokás volt a szerelmes levélre csókot nyomni és ezt a helyet bekarikázni. Melléje ilyesmit illett írni: „Itt van a csókom, neked szántam!” Aki a levelet megkapta, az megint ajkával levette a papírról a láthatatlanul odaragasztott csókot. (TEK.)

25 mozdonyt és 250 teherkocsit kölcsönzött Berlin Törökországnak. Isztanbulból jelentik: (MTI) A Német TI jelentik: Mivel az utóbbi időben Trókorországban gördülőanyagokban nagy hiány mutatkozott, tekintettel a török részről várható rendkívül jó termésre, Németország késznek mutatkozott kölcsönképp 25 mozdonyt és 250 teherkocsit a török állam rendelkezésére bocsátani.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Megvételre keresek 40-42-es teniszcipőt. Cím a kiadóban. 423
Tangóharmonika 120 basszusos eladó. Varga, Szent Anna-u. 33. 290

KERTI székelyek, lehetőleg összeeskü. hatókat nagy tételben megvételre vagy kölcsön keres a Czaja cirkusz.

Egy vas pénzszekrényt, 2-est vagy 3-ast megvételre keresek. Telefon: 19-82. 427

Allást nyee

Tizenhatéves rendes fiatalemberket alkalmaz Boy vállalat, Bethlen István-utca 8. 428

CSINOS jegyszédőnőket keres a Czaja cirkusz. Jelentkezni a Mussolini-tér. 425

Allást keres

23 éves, ökeresztány fiatalember, ki-segítő irodai munkát vállal. Cimeket a kiadóba kérek. 426

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 313

Jóforgalmu pékséget bérbe vennék. Cimeket a kiadóba kérek. 399

Lakás

2 szobás magánházat megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek. 409

Elveszett

Drótszörű foxterier nyolchetes, el-tűnt. Megtaláló 20 pengő jutalom ellenében a Rimánóczy szállodába hozza be. 429

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelősszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc
a Szent László-nyomda RT. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám

Nagyvárad város legújabb térképe

nagy fali 2 P, kisebb színes 180 P kapható

a MAGYAR LAPOK kiadóhivatalában